

روونکردنه و هیهك له كۆمپانیای كۆرەك تیلیكۆم بۆ رای گشتی كوردستانی و عێراقی

له كاتیكدا كه ئەندازیارو تەكنیکارانى كۆمپانیایكەمان بە هەموو هەول و تواناكانیان بە شەو بە روژ كاردەكەن بۆ باشتر كردن و فراوانکردنى تۆرى پەيوەندییەكان لە كوردستان بۆ خزمەتى جەماوەرى گەلەكەمان و بەشدار بووانى ئازیزى تۆرەكەمان و بە پشت بەستن بە كادیرە خۆمالییەكان بە تايبەتى لەم ماوەیەدا كه بە ھۆى بارى ئاسایش شارەزای بیانی ناتوانن بۆ عێراق بێن ئەوێش ئەركى كادیرە تەكنیکارەكانمان دوو ئەوەندە زیاد كردهو. بەلام بە زۆر جار لێرە و لەوى گۆییبیستی چەند هەوالیكى خواستراو و درۆ دەبین كه هەولێ شىواندنى ناوبانگى ئەو كۆمپانیا كوردستانیە دەدات كه لە ماوەیەكى پێوانەیییدا سەرکەوتنیكى مەزنى بە دەست هیئا.

وێكو خزمەتێكیش بۆ رای گشتی كوردستانی و عێراقى حەزمان كرد چەند راستیەكى یاسایی و واقیعی روون بكەینەو:

• لەبەر چى كۆمپانیای ئاسیا و كۆمپانیایكانى تری مۆبایل رینگەى پینەدرا تۆرەكانى خۆى بۆ هەولێر و دەھۆك درێژ بكات؟

- ماوەیەك بەر لە ئیستا ئەم شتەمان بۆ چەند جارێك روون كردهو بەلام لەم كاتەدا بە پێویستمان زانى جارێكى تر بۆ ئەو كەسانە دووبارە بكەینەو كه ئاگادارى نەبوون.

لە مانگی حوزەیرانى سالى 2000 كۆمپانیای كۆرەك تیلیكۆم داواى مۆلەتى كرد لە حكومەتى هەرێمى كوردستان بۆ دانانى سیستەمى GSM ی مۆبایل لە كاتیكدا كه هیچ كۆمپانیایەكى تر ئامادەى جیبەجى كردنى ئەو پرۆژەییەى نەبوو لە بارێكى ناسەقامیگرى ئەو سالى كوردستان و بارى ئابوورى خراپى خەلك و نەبوونی ئاسۆیەكى روون بۆ داھاتوو لە لای ھەر سەرمايەگوزارێك بۆ زانیاریش بەر لە دانى مۆلەتى رەسمى بۆ كۆرەك، حكومەتى هەرێم چەند مۆلەتێكى بە چەند كۆمپانیایەكى تر بەخشى بەلام ئەوان لە جیبەجى كردنى پرۆژەكانیان پاشگەز بوونەو.

بۆیە زۆر كارێكى ئاسایی بوو كه كۆرەك داواى ئەو بكات كه مۆلەتەكە تەنیا بۆ خۆى بێت و بە تەنیا كار بكات بۆ ماوەى 5 سال لەم بارە ناسكەى ئەو سالى كوردستان تا كەمترین سنوورى قازانج زامن بكات لەو پرۆژە سەختەى كه ئەنجامەكانى دیار نەبوو و سەرمايەییەكى مەزنیشى خستبوەگەر.

وہزارەتى گواستنەو و گەیاندى بەرپزیش لە هەولێر داواى لیکۆلینەو هیهكى تیرۆ تەسەل بۆ هەموو لایەنەكانى پرۆژەكە، مۆلەتى رەسمى بە كۆمپانیایكەمانى بەخشى بەلام چەند مەرجێكى سەپاندە سەر كۆمپانیایكەمان لەوانەش كه نابى بەھای یەك خولەكى قسەكردن لە مۆبایلەو بۆ مۆبایل لە 6 سەنت لابدات، ھەرۆھا پێویستە تۆرى كۆرەك جگە لە شارو رینگە دەرەكییەكان بۆ شوینە لادى و سنووریەكانیش بگات كه لەوانەیه گرنكى نەبێت بۆ كۆرەك لە لایەنى بازرگانیهو.

دواتر كۆرەك پەيوەندى بە چەند كۆمپانیایەكى دروست كردنى مۆبایل كرد كه ئەوكات بە ھۆى ئەو گەمارۆ ئابوورییەى لەسەر عێراق سەپینراو بوو بە توندى فرۆشتنى ئامپىرى پەيوەندییان بۆ ئیئمە رەتكردهو.

دوای چەند هەول و تەقەللایەکیش چەند ئامیڕیکمان دەست کەوت و تۆری مۆبایلمان لە هەولێر دانا لەو بارە زەحمەتەدا.

ئەو کات کۆمپانیای ئامادەکاری پرۆژەکە رازی نەبوو هیچ شارەزایەکی تەکنیکی بنیڕیت بۆ کوردستان تا یاریدەى دانانى ئامیڕەکان بکات پێشمان وایە کە ئەوانەى لەو پرۆژە هاوشیوانە کاردەکەن زۆر باش زەحمەتى ئەم کارە دەزانن.

ئەو بوو لە 2001/8/16 یش توانیمان بۆ یەكەمین جار لە هەولێری پایتەختی هەریم تۆری مۆبایل کار پێ بکەین و بۆ سالی داهاووش تۆرەکە گەیشتە پارێزگای دەوکیش.

دوای نەمانی رژیمی گۆربەگۆر کرار دامەزراندنی حکومەتیکی عێراقی تازه لە ژێر رابەراییەتی ئەنجومەنى فەرمانرەوایی ئەو کات دان بە هەموو بریارەکانی حکومەتى هەریمی کوردستان نرا لە وانەش گریبەست و مۆلەتەکانیش چاوەروانیشت دەکرا کە مۆلەتەکانی مۆبایلێش دان پێ بنیڕیت وەك هەموو کۆمپانیاکانی تری عێراق، بەلام حکومەتى مەرکەزى کەمکردنەوێهەکی بۆ سى مۆلەتى تازهى مۆبایل راگەیاندا بۆ هەموو عێراق بە کوردستانەو بەبێ گوێدان بە مافە یاساییە بە دەست هاتووەکانی کۆمپانیاکەمان کە بەر لە دانانى حکومەت بە دەست هاتبوو.

وێرای ئەم راستییەش هەردوو کۆمپانیای کۆرەك و سانا شان بە شانی چەند کۆمپانیایەکی عێراقی و بیانی لەم کەمکردنەوێهەدا بەشدار بوون بەلام نەمان توانی وەکو دوو کۆمپانیای کوردی مۆلەتى حکومەتى عێراقیمان بە دەستبکەوئ لەگەل ئەوێ کە نرخەکانمان کەمترین نرخ بوون لە بەر چەند هۆکاریك کە ناتوانین قسەى لەسەر بکەین بەلام ئەم هۆکارانە زۆر ئاشکرايە بۆ روژنامەگەریی جیهانی.

زۆر ئاساییش بوو کە کۆمپانیاکەمان لە خزمەتکردنی بەشدار بووانی ئازیزی دا بەردەوام بیئت لە ژێر سیبەرى مۆلەتى یاسایی حکومەتى هەریمی کوردستان کە وەك باسمان کرد بۆ ماوەى پینچ سالە لە 2001/8/16 وەو دەست پێدەکات.

کۆمپانیای ئاسیاش (کە لە هەر دوو کۆمپانیای (الوطنية)ى کویتی و ئاسیای کوردی پیکهاتوو) کە هەولێ دا لە ناوچەى داپۆشینى تۆرى کۆرەك و یستگەکانی دابنیئت دەنگمان بەرەو دادگا گەیاندا بۆ پاراستنى مافە بە دەستهاتووەکانمان.

کۆمپانیاکەمان بە شیوێهەکی یاسایی شکایەتیکی لە دژی وەزارەتى گواستنهو و گەیاندن بەرز کردووە لە دادگاکانی هەولێر کە دان بە بریارەکانیان نراوە لە لایەن حکومەتى فیدرال، دادگا بریاری ژمارەى 586 جیاکراو لە 2/ جیاکراو 2004/8/7 دەرھینا کە تیايدا هاتبوو: نابییت هیچ کۆمپانیایەك لە هەولێرو دەهوك کار بکات تا تەواو بوونی وادەى یاسایی ئەو مۆلەتەى کە بە کۆرەك تیلیکۆم دراوە و لە 2006/8/16 تەواو دەبیئت.

ئەمەیه هۆی ریگەنەدان بە کۆمپانیای ئاسیا و هەرکۆمپانیایەکی تر کە لە ناوچەکانی تۆرى کۆرەك کار بکات تا تەواو بوونی ماوەى یاسایی، هەر وەها دەمانهوئ ئەوێش روون بکەینەو کە کۆمپانیای ئاسیا مۆلەتیکی تاییبەتى لە سلیمانى هەبە و وێرای تەنازولی بە شیوێهەکی زارەکی لەو مۆلەتە لە سلیمانى،

كاتېك كە مۇلەت بە كۆمپانىيە ساانا درا شكايەتتىكى ياساىي لە دژى وەزارەت بەرز كردهو و ئاسياش لە لايەنە پەيوەندارەكانەو قەرەبۇ كرايەو.

جگە لەم ھەموو كارەش كۆرەك رېگە خۇشكەر بوو بۇ ئاسيا بۇ دانانى وېستگەكانى بەستەوھى سليمانى و مووسل لە رېگەى ھەوليرەو بە مايكرووھيف.

بۇچى ھەردوو تۇرى ئاسيا و كۆرەك بە يەكتر نابەستريين؟ بۇ چى بەشدار بووانى ئاسيا و كۆرەك ناتوانن پەيوەندى بە يەكتر بكن.

حالى حازر راگەيانندن و پەيوەندى لە عيراق لە لايەن (دەستەى ناوەندىي راگەيانندن و گەيانندن) رېكدەخرىت NCMC ئەو دەستەيەش دەبى سەربەست و ناحكومى بېت و سەربەشتى ھەموو ھۆبەكانى گەيانندن و راگەيانندن بكات بە بى جياوازى.

دواى دامەزراندى ئەم دەستەيە ئيمە خۇشحالى خۇمان بۇ دانانى دەرپرې چەند جارېكيش پەيوەنديمان پېكردن بۇ ئەوھى متمانە بە مۇلەتەكەمان بەدەن، زۇر ئاساييش بوو داواى ھەمان مەرچەكانى مۇلەتەكەمان بكەين كە حكومەتى ھەرىمى كوردستانى پېي بەخشيويين، بەلام دەستەى ناوبراو مكوپ بوو لەسەر ئەوھى كە مۇلەتتىكى ناتەواو بە چەند مەرچىكى تەعجيزيمان پى ببەخشى كە لەگەل بريارەكانى دادگا و حكومەت يەك نەگرنەو و مەقسەدېش زۇر ئاشكرايە لەم كارە ئەوېش كاركردى كۆرەكە تەنھا لە دوو پارېزگا و رېگەدان بە كۆمپانىياكانى تر بۇ كار كردن لە ناوچەى كۆرەك وېراى شوپنەكانى ترى عيراق، جا ئەمە چ موناڤەسەيەكى عادىلانەيە؟

كە كۆمپانىياكەشمان نارەزايى دەرپرې كە لەسەر ئەم مەرچە ناعادىلانە، دەستەى ناوبراو ئەم بريارانەى بۇ ھەموو كۆمپانىياكانى مۇبايلى عيراق دەرکرد-

1- قەدەغەكردى بەستنى تۆرەكانى ھەر كۆمپانىيايەك لەوانەش ئاسيا لەگەل كۆرەك، ھەروەھا قەدەغە كرىنى كارى رومىنگ roaming لەگەلېدا.

2- سزادانى ھەر كۆمپانىيايەك كە سەرىپچى ئەم بريارە بكات.

ئەمە بوو ھۆى نەبوونى پەيوەندى لە نىوان كۆرەك و ئاسيا و ئەسىر و عراقنا.

جا ئەمەيان چ خزمەتتىكى نىشتمانىيە و كوا كېبەركىي شەرىفانە لە نىوان كۆمپانىياكان؟ ئايا ئەم دەستەيە بەراستى بى لايەنە؟ بۇچى ئەم ھەموو مەرچە زالمانە و تەعجيزىيە دەسەپىنىتە سەر كۆمپانىيايەكى كوردستانى وەكو كۆرەك و كۆمپانىياى ترى لەسەردا زال دەكات، لەجياتى ئەوھى ھانىان بدات بۇ باشتى كرىنى پەيوەندىيەكان لە كوردستان و بنىاتنانەوھى تەكنەلۇژياى تازە لە عيراق و كوردستان بە پشت بەستىن بە كادىرە ناوخۆيىيەكان.

لېرەدا پېويستە باسى ئەو بەكەين كە كۆمپانىياى كۆرەك كۆمپانىيايەك سەداسەد كوردستانىيە و ھېچ كاتېك ئامېرى نرخ ھەرزانى بە كار نەھىناو بەلكو ھەموو ئامېرەكانى لە كۆمپانىياى ئەرىكسۇنى سويدىيەوھن كە كۆمپانىيايەكى جىھانى بە ناوبانگە لە بوارى گەيانندن و مۇبايل، چونكە كۆمپانىياكەمان برىوايەكى بەتىنى ھەبە بو دروست كرىنى تۇرى گەيانندن لەسەر بناغەيەكى بەھىز وېراى گرانبى نرخەكانيان. ھەروەھا كۆمپانىياكەمان پارەيەكى زۇرى سەرف كرد بۇ راھىنانى

ئەندازىيارانى لە باشتىرىن سەنتەرەكانى كۆمپانىيائى ئەرىكسۇن سوئدى بە پرواىەكى بەتتىن بە داھاتووى كوردستان لە رووى تەكنەلۇژىيائى گەياندن.

لە لايەنى ئابووريشەوہ لەسەر ئاستى عىراق و جىھان نرخەكانى كۆرەك ھەرزانتىرىن نرخن چونكە بەھائى يەك خولەك قسە كردن لە كۆمپانىياكانى مۇبايل لە عىراق 9 سەنتە كە چى لە كۆرەك 6 سەنتە ھىچ كاتىكىش تا ئىستا ئابوونەى مانگانەمان لە بەشداربووان وەرنەگرتووہ و وادەى تەواو بوونى بەشدار بوونمان نىيە ، ئىمە لىرەدا دان بەوہ دادەننن كە چەند گرتىكىمان ھەيە لە تۆرەكەمان بە ھوى زۆرىي ژمارەى بەشداربووان بە شىوہيەك كە فرىي فراوانكردنى تۆرەكەمان ناكەوین بەپىي زياد بوونى داواكارى لەسەر ھىلەكانمان ، ھەر چەندە ئىمە ھىچ درىخيمان نەكردووہ ، بو نمونە بەشدار بووانى تۆرەكەمان لە ماوہى 10 مانگ لە 15000 بۇ 300000 زياد بوون. وىراى گرتى پچرانى كارەباو سروشتى شاخاويى كوردستان و كەمىي ژمارەى كادىرى ھونەرى كە دەبىتە ھوى دواكەوتنى دانانى وىستگەكانمان.

وېراى ئەو زەحمەتيانەش ئىمە بەلئنتان پىدەدەين كە بەردەوامىن لە پىشكەوتن و خزمەتى ھاوولائىيان بەشەو بە رۇژ بۇ ئەوہى لە جىگەى رەزامەندى و متمانەى ئىوہ دابىن و ئىمە لە گەلتانىن و تەحدائى ھەموو برىارىكى ناەادىلانە بدەين و لىرەدا دەمانەوى پلانەكانى داھاتوومان بە ئىوہ رابگەيەنن :-

- 1- فراوانى تۆرى كۆرەك بۇ ئەوہى ھەموو ناوچەكانى ترى كوردستانىش بگرتتەوہ.
- 2- پەلە كردن لە دانانى وىستگەكان لە نىو شارە سەرەكبيەكان بۇ پەلە كردن لە دابەشكردنى ھىلەكان بۇ ھاوولائىيان و ھەولدان بۇ نەھىشتنى چاوەرىكردن.
- 3- زياد كردنى خزمەتى GPRS – ED CH واتە ئىنتەرنىتتى خىرا و ناردنى MMS ((وېنەى رەنگاو رەنگ بە مۇبايل)).
- 4- زياد كردنى خزمەتى USSD ، واتە زيادكردنى بلانسى حسابەكەت و زانىنى ماوہى حسابەكەت ، ئەمەش لە رىگائى نامەى SMS.
- 5- زياد كردنى SMS-INT واتە نامەى كورتى نىوہدەولتەتى.

لە كۆتايىشدا دەلېين ئىمە بروامان بە سەرورەى ياسا ھەيە و دەسلاتى دادوهرىش مەرجهى ھەموو ناكۆكبيەكە و كەسىش ناتوانى ناوبانگى كۆمپانىيايەك تىك بدات كە بە كارايى ناسراو بىت لە پىشكەش كردنى خزمەتى وەكو كۆمپانىيائى كۆرەك ، ھەرورەھا سوپاسگوزارى خۆمان پىشكەش بە بەشدار بووانى كۆرەك دەكەين بە ھوى ئەو متمانەيەى كە بە ئىمە ھەيانە و وەستانىيان لەگەلمان بە ھەموو بارەكان.